

شعر همسایه - ۱۰ / ارمنستان - ۱

قدم‌ها و سایه‌ها

مجموعه شعر

هنریک ادویان

مترجم:

مارینا بنیاتیان

۱۳۹۲

سرشناسه	ادویان، هنریک
عنوان و نام پدیدآور	قدم‌ها و سایه‌ها: مجموعه‌ی شعر/هنریک ادویان : مترجم ماریتا بنیاتیان.
مشخصات نشر	تهران: افراز، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۱۶۰ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۲۴۳-۹۲۷-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیبأ
موضوع	شعر ارمنی -- قرن ۲۰م. -- ترجمه شده به فارسی
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- ترجمه شده از ارمنی
شناسه افزوده	بنیاتیان، ماریتا، ۱۳۴۱ -
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۱ آقن الفب/ PK۸۵۴۸
رده‌بندی دیویی	۸۹۱/۹۹۲۱۶
شماره کتابشناسی ملی	۲۹۵۴۳۴۸

انتشارات افراز

دفتر مرکزی: خیابان فلسطین جنوبی، خیابان وحید نظری، بن‌بست افشار، پلاک ۱، واحد ۵

تلفن: ۶۶۴۰۱۵۸۵

مرکز پخش: ۶۶۹۷۷۱۶۶

وبسایت و فروشگاه اینترنتی: www.afrazbook.com

E-mail: info@afrazbook.com

شمار همسایه-۱۰ / ارمنستان-۱

قدم‌ها و سایه‌ها

هنریک ادویان

مترجم: هارینا بنیاتیان

نوبت چاپ: ۱ / ۱۳۹۲

دبیر مجموعه‌ی شعر ارمنی: آندرانیک خجومیان

طراح جلد: یاسین محمدی / آتله افراز

آرایش صفحات: مونا زیدی

لیتوگرافی / چاپ / صحافی: تریخ / تصویر / بکتایر

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۵۸۰۰ تومان

تمام حقوق این اثر برای انتشارات افراز محفوظ است.

این کتاب با حمایت وزارت فرهنگ جمهوری ارمنستان منتشر شده است.

هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه‌ی مکتوب ناشر، قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی، از

جمله، چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیک، فیلم، نمایش و صدا نیست.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

درباره‌ی شاعر

عصر جدید شعر معاصر ارمنی که پس از مرگ ناگهانی و اسفناک بارویر سواک^۱ آغاز شد و به حق که از لحاظ شیوه‌ی تفکر شاعری دوره‌ای جدید محسوب می‌شود، در اصل با سه یا چهار نام پیوند خورده است. یکی از این نام‌ها (اگر نه اولین، آن‌ها) هنریک ادویان است. ادویان کتاب‌های شعر باارزشی ارائه داده است: *بازتاب‌ها* (۱۹۷۷)، *تصویر نیم‌روز* (۱۹۸۰)، *عصر دنیوی* (۱۹۸۳)، *قدم‌ها و سایه‌ها* (۱۹۶۶). وی یکی از بهترین کتاب‌های ادبیات‌شناسی چندین دهه‌ی اخیر تحت عنوان شعر یقیشه چارنس^۲ را به تحریر در آورده است. کتاب معروف شعر شرق کهن را ترجمه کرده است. پژوهش‌ها و مقالات بسیاری را به تألیف در آورده است که در مطبوعات بسیاری خودنمایی می‌کند، نگارشاتمی که با توجه به عمق فکری، سطح بالای ذکاوت و ارزش ادبی‌شان سال‌هاست که لیاقت کتاب شدن را دارند...

زمان آن رسیده است تا شاعر به عقب نگاه کند و اما شعرا چگونه به عقب نگاه می‌کنند؟ «در گذشته را به یاد می‌آورم تا از آن خلاص شوم.» هنریک ادویان مجموعه‌ی برگزیده‌ای را به چاپ رسانده است با

^۱ بارویر سواک

^۲ یقیشه چارنس

نام زندگي، راه من که چکیده‌ای از سبک شعر خود را در آن می‌گنجاند کتابی که عنوان آن کنایه‌ای است از طرز فکر مختص خود شاعر. زندگي، راه شاعر...

هنریک اِدویان زمانی پا در عرصه‌ی ادبی گذاشت که رمانتیسزم مصنوعی دیر هنگام و از مُدافتاده‌ی حاکم بر ما داشت به سبکی کلاسیک تبدیل می‌شد و خطر آن می‌رفت تا به سلیقه‌ای رسمی و دولتی تبدیل شود. این نوع سلیقه‌ی شعری تاب تحمل هیچ‌گونه نوآوری را نداشت و آشکارا روزنه‌ی نفوذ و راه هرگونه طرز فکر جدید یا بهتر است گوییم طرز فکر دیگر را مسدود می‌کرد.

شاعران جوان تازه وارد گود شده (ازجمله هنریک اِدویان) ژانر شعر تشریحی - تعریفی را طرد کردند. هدف آن‌ها نگه داشتن شعر تنها و تنها در محدوده‌ی ناب ادبی بود - عاری از هرگونه عناصر سیاسی، ایدئولوژیکی یا القاکننده‌ی تمایلات و افکار شخصی. هنریک اِدویان و چند شاعر دیگر قدم در ارثی سبکی مختص و ویژه گذاشتند که در پی کشف راه‌ها و تدابیر نوینی در هر شعر بود. آنان طالب آزادی کامل در نحوه‌ی ارائه شعر بودند - عاری از هرگونه تأثیر عناصر اجتماعی - و این مهم را در شعر آزاد و آزادی در شعر گفتن می‌دیدند. هنریک اِدویان و هم‌زمانش سعی بر آن داشتند تا دنیای شعر را از قید و بندهایی نظیر شعرهایی با نقش و نگارهای شیرین شرفی، اشعار غنایی مصنوعی و بالاخص صفات شریف شهروند اتحاد جماهیر شوروی برهانند.

امروز با قضاوت در مورد کتاب زندگي، راه من، نسلی جدیدی از شعرا - هنریک اِدویان، آرتم‌ها روطونیان، هووانس گریگوریان و یکی دو نفر دیگر) توانستند به سواحل حقیقی شعر برسند و ابیات شعر حقیقی را به تحریر درآورند.

صفت مشخصه‌ی نظم، نثر و طرز تفکر هنریک ادویان کدام است؟ نخست آن‌که در میان صفات کهنه شده و شیرین بیان، مقایساتی که بوی کهنگی می‌دهند، شیرین‌زبانی‌های بی‌ارزش و پوچ و وفور طغیان احساسات امروزی شعرهای هنریک ادویان از سخن مجازی و ویژه‌ای برخوردار است و همچنین دارای تصویر مختص از دنیای شعری و کیفیت شعری است. از نظر شاعر ادبیات محیطی آزاد است که عناصر حاکم در آن نه که جلوه‌های واقعی ارائه شده توسط عکاسی یا انعکاس مستقیم پدیده‌های اجتماعی و عمومی است، بلکه آزادی کلمه، اتحاد کلمه و تصویر، قوانین استعاره‌ها، احساسات متولد شده از وضعیت‌های روحی - روانی انسان و ارائه احساسات شاعرانه است، به حتم می‌توان گفت که هنریک ادویان شعر مختص خود را ساخته است - دنیای شاعرانه‌ی خود را که مملو از ریایی و فتانت است، مملو از جذابیت ابیات شعری، تصویر، استعاره و به‌تجرب کشیدن احساسات غیرقابل توصیف. هنریک ادویان به‌لحاظ سبک و مطالب شعرش همچنان در محدوده‌ی معمول‌ترین زندگی‌ها و واقعیت‌های زندگی، ساده و بی‌آلایش است ولیکن او با تاکتیک‌های شعری‌اش سعی دارد تا از سطح ماده به عمق آن نفوذ کند و همچنین می‌خواهد زمان، لحظه و سکون و حرکت زمان را شکار کند، نقاب‌ها را بر کند، به تصویر اولیه و کلی ماده برسد، وضعیت روحی انسان ظهور کرده در میان اشیاء شناخته شده و ناشناس جهان را تجزیه و تحلیل کند، به اضافه تمامی آن احساساتی که انسان را فلج می‌کنند. او می‌خواهد در ایجاد واقعی و روحی - روانی زندگی روزمره‌ی انسان غرق شود... شاعر هر لحظه از زندگی‌اش را با عطیه‌ای که خداوند پیشکشش کرده است، زندگی می‌کند. به‌عنوان مصداقی دال بر زندگی دنیوی، به‌عنوان معنی بخشیدن به اسرار هستی.

فلسفه‌ی چینی و دیگر فلسفه‌های شرق باستان، ادبیات هند باستان کهن، فرهنگ مکتوب و بی‌نظیر مصر که توسط پاپیروس‌ها به ما رسیده است، آموزه‌ها و مکتب‌های غربی - اروپایی و آگاهی فوق‌العاده و جزء به جزء از نوشته‌های برگزیده و ممتاز اشعار جهانی، در حیطه‌ی درون‌نگری، آن‌چنان مستقیم و نگاهی کلی نسبت به جهان و انسان ایجاد می‌کنند که به شالوده‌ی اولیه‌ی احساس و درک شعر تبدیل می‌شوند، آن‌چه شعر هنریک ادویان بر پایه‌ی آن پی‌ریزی شده است.

شعر ادویان مقایسه و مقابله‌ای است شعری بین لایه‌های غنی تاریخ و فرهنگ و تمدن‌های جهانی، مفهوم‌ها، سبب‌ها، نقش‌ها، تصاویر رفتارهای روحی-شعری و تأملات درونی انسان آن‌تلکتوال و احساسات و تفکرات مافوق طبیعی که در قالب دنیای ابتکاری و شامخ هنری او زاده شده است. شعرهای زیبا، کتاب‌ها و بالاخص این آخرین مجموعه‌ی زندگی، راه من هنریک ادویان همه دلایلی هستند بر این مصداق.

این کتاب نه تنها نشان‌دهنده‌ی هویت شعری دنیای درون هنریک ادویان است بلکه تاریخ هنری در جاذدهای ما در زیباشناسی و شعر در چندین دهه‌ی گذشته است، جست‌وجوهایمان در زیباشناسی و شعر و گاهی حتی کشمان نسبت به چیزهای پوچ و توخالی، کشفیات ما و سرانجام راه گذشته‌ی نسلی کامل.

نخستین کتاب او تحت عنوان *بازتاب‌ها* با تأخیری ده - دوازده ساله منتشر شد. آن با توجه به تاریخ نشرش دیر شده محسوب می‌شد ولیکن به لحاظ زمان خیر. واقعیتی غیرقابل انکار است که تاج سونات‌ها تحت عنوان «*Praterito Nostalgia*» - یکی از درخشان‌ترین، پرکشش‌ترین، اسرارآمیزترین و زیباترین نوشته‌های شعر ارمی در چندین دهه‌ی اخیر به قلم هنریک ادویان تعلق دارد.

تصادفی نیست که کتاب *بازتاب‌ها* با این رشته اشعار آغاز می‌شود. با این شعرها، شاعر گویی به دوره‌ای کامل از اشعار کلاسیک مصنوعی پایان می‌دهد. به اعتقاد من پس از این سونات‌ها که یکی از دستاوردهای واقعی شعر ماست، دیگر نوشتن به سبک و سیاق قدیمی میسر نبود.

به سبب حال همه‌ی شاعران جهان هر کدام کتاب‌هایی می‌نویسند، با کلیه مجموعه‌های خود هر یک از آنان اشعارشان را تنها در یک کتاب شعر تکمیل و خلاصه می‌کنند. کتاب *زندگی، راه من هنریک ادویان* چنین کتابی است